

Locuinti'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactionii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dinti'i regulari ai „Federationii.“
Articlii ramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre sise lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romani'a :

pre an. intregu 40 Lei n. — 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru Inscritii :

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a d'in 3. iuniu a camerei depu-
putatiloru.

Presied: Siomsciu, Not. Fodrotf, Selu.
D'in partea guvernului sunt de fatia: Andras, Eötvösiu, Goroveiu, Bedecovicu, Vencheim.

Siedinti'a se incepe la 10 ore. Dupa autenticarea procesulu verbalu a siedintiei tr. presedintele aréta câ comisiunea de petitiuni au prezentatu consemnatiunea osebitoru petitiuni relegate la d'ins'a. Se va tipari. Urméza reporturile comisiuniloru (tribunaleloru) verificatorie. A optu-a au verificatu pre Ios. Petesiu, carele la 1848 au fostu condeannatu si inchisu pentru furtu, dar' poporulu l'au scosu d'in prinsore. Petitiunea in contr'a lui se basase pre faptulul câ Petesiu n'au espiatu pedeps'a ce i-se dictase, prin urmare n'au potutu fi alesu deput. dar' fiindcâ Petesiu au fostu amnestiatu pentru restulu pedepsei, comisiunea jud. au decisu câ acelu punctu alu petitiunii este neintemeiatu. A do'a com. jud. au decisu a se face investigatiune in contr'a alegerii lui Alb. Nemetu, facandu despre acest'a reportu la comis. verif. permanente.

Alesandru Nicoliciu presenta petitiunea a 150 locuitori d'in M. Pardani (comit. Torontalu) cari voiescu a intemeia comunitate contractuala pre dominiulu statulu in Pardani. Se relega la comis. petit.

Nicolau Iancovicu interpeleza pre ministrulu de finantie:

1. Scie ministrulu câ organele financiari insarcinate a scote restantiele dârilor si de timbru, preste censulu de in-tardiare, mai tragu de pre contribuinti câte 10 bani (crucri) de la florintu pentru pung'a loru propria?

2. De scie, atunci pre ce tomeiu permite ministrulu acest'a procedura? si

3. voiesce ministrulu a despune ca sê incete acêsta nelegalitate? (Se va da ministrulu resp.)

Lud. Ronai presenta petitiunea comunitatii contractuale de Cübechâza, carea cere a i-se da pre vecla pamenturile capetate spre folosire de la fisculu reg.

Ign. Ditricu: in cuventarea sa tienuta cu oca-siunea desbateriloru gener. a supr'a adresei, amintise câ prefectulu judetului Barania, D. Nicol. Pertielu au in-fluintiati réu a supr'a alegeriloru, produsese si o scrisore prin carea prefectulu (comitele) este rogatu a mai tramite in ca 1600 fl. pentru ca sê pota fi alesu candidatulu dreptei. De ora ce dep. Vinc. Latinovicu s' indoise despre au-tenticitatea scrisorii, o pune pre mes'a camerei si propune: sê se dee ministrulu de finantie ca acestu-a sê urdiesca cercetare de este scrisorea falsa sêu genuina si de s'ar' adevêri genuina sê se urdiesca procesulu in contr'a prefectulu.

Vinc. Latinovicu dîce câ Dep. Ditricu n'au potutu sê devina pre cale onorifica in posesiunea epistolei atâtu de compromitetoria pentru comitele supr. (scomotu mare; la lucru!) si âdauge câ d'insulu va face latempulu sêu (venîndu obieptulu la desbateru) motiune pentru ca sê se cerceteze cum au ajunsu scrisorea in manile lui Ditricu.

Albertu Nemetu vre sê graiesca. (Larma mare. Strigari violente: La ordinea dilei! Nemetu nu pote sê graiesca.)

Nemetu: Dati-mi cuventu! Eu vreu sê propunu trecerea la ordinea dilei (Placere. Asiê sê fie!) si asiu vre ca asta oca-siune a observâ. (Strigari cumplite: Nemica! Nascultâmu! La ordinea dilei!)

Presied.: Propunerea de a se trece la ordinea dilei fiindu primita, Dvostra nu mai aveti cuventu.

Gav. Vardi: Vrendu a face observare personale vorbesce indelungatu despre cuventarea de eri a lui Lonai si polemizeza. Presied.: Ve facu atentu la regulamentul camerei sê graiti pe scurtu si numai la indreptarea acoloru cuvinte a Dv. cari voru fi fostu reu-intielese. Vardi, (urmeza) face provocare la membrii comis. financ. cari potu sê spuna cum s'au portatu d'insulu fatie de legile financ. Presied.: placa a vorbi câtu se pote de scurtu. Vardi (cu voce iritata.) Pe scurtu vreu sê vorbescu. (Sgomotu mare. Strigari: la ordinea dilei! oratorulu se asiêdia ca-tranitu.)

Se trece la ordinea dilei.

Ernestu Simonyi rostesce discursulu sêu de inchiare a supr'a proieptulu de adresa.

C. Iuliu Andrâsy voîndu a combate unele asertiuni in-temeiate ale antevorbitorulu, sustiene câ guvernulu este indreptatîtu a intreprêtâ legile. — Col.

Ghyczy vrê sê respunda la cele dîse de ministrulu presie-dinte, drépt'a inse face larma babilonica, nu lu asculta, — oratorulu oservandu câ nu pote iaviage armad'a mameluciloru, spune apriatu, câ néga absolutu asertiunea contelui Andrâsy — quitt.

Apoi se face votare nominalu a supr'a proieptelor de adresa. Resultatulu fu urm.: d'intre 422 deputati verificat au votatu 397; 255 insi au votatu pentru ér' 142 contr'a proieptulu comisiunii; 24 insi au absentatu. Deci proieptulu dreptei s'au acceptatu cu una majoritate de 113 voturi. — Pertratara speciala a proieptulu de adresa se va ince pe in siedinti'a de mane.

Siedinti'a d'in 4 iuniu, a camerei depu-
tatiloru.

Se incepe la 10 ore, sub presied. lui Siomsciu. Pre scaunele ministeriale: Andras, Micu, Vencheim, Goroveiu, Eötvösiu, Bedecovicu.

Procesulu verb. alu sied. de eri se cetesce si autentica. Cu asta oca-siune dechiera presedintele câ resultatulu votarii de eri se publicase gresitu. Au votatu adeca 251 dep cu „E“ si 145 cu „Nu.“ — Aréta petitiunile, un'a d'in com. Borsiodu prin carea se cere unu regulamentu ptru macelari, alt'a a locuitorilor d'in S. Georgiu (comit. Posoniu) pentru libertatea meserieloru, si éra o contrapetitiune pentru pastrarea sistemulu colegialu. Se relega la comis. resp. Urméza apoi reporturile despre constituirea sectiunileru camerei Iuliu Schwarz interpeleza intregu ministeriulu: De are intentiunea a substerne la camere unu proieptu de lege pentru delaturarea sêu schimbarea sêu schimbarea §-lui 1. art. de lege III. d'in an. 1848? (Placere in drépt'a. Artic. cestiunatu trateza despre consiliulu de statu — senatu se va da ministeriulu.

Se trece la ordinea dilei si se incepu desbaterile speciale a supr'a adresei.

Notariulu cetesce mai antâiu testulu intregu apoi câte o alinea. Alinea I. (Titulu Monarcului) se primesce. — Se cite-sce Alinea II.

Dan. Irani: protesteza in contr'a dechiaratiunii de eri a ministrulu-presied. Andras, dechiaratiune precâtu de neconstituionala pre atâtu de nelegala, câ „ministeriulu are dreptulu de a interpretâ legile, atunci candu camera nu este adunata“ (strigari: la lucru!) Nu voiesce a prelungi desbaterile — dîce oratorulu — dar se vede silitu a vorbi inca odata despre cestiunea de statu, pentru ca sê si impace consciint'a. Vorbesce apoi mai pre largu despre art. XII. 1867. Deputatii incepu a perde patiint'a. Presedintele vedîndu neliniscea, întreba: pre oratorulu de are sê face ore unu emendamentu la alin. II. — Irani nu reflecteza ci urmeza. Presedintele, lu provoca inca odata a propune amendamentulu daca Parc. Irani tace. Se voteza si alin. II. se primesce. — Alinea III. se primesce fâra discussiune, asemea si a IV. — Se cite-sce alin. V. dupa ce ie cuventulu

Vasiliu Buteanu. Onorabila camera! Eu am norocirea d'a fi insarcinatu cu misiunea pentru mine onorifica d'a susterne in numele meu si alu mai multoru consoti ai mei unu amendamentu la proieptulu de adresa elucratu de comisiunea esmisa de camera, si acceptatu de base pentru pertratara speciala — inainte d'a pune inse acestu amendamentu pre mes'a onorabilei camere, mi-ieu libertatea d'a i cere pretiu't'a atentiune pentru câte-va mominte.

Decumva in acestu proieptu de adresa discutatu pre largu si pre deplinu in tote pârtile sale cu oca-siunea pertratarii generalu, asiu aflâ espresa una impregiurare, care dupa parerea mea este forte esentiale, asiu considerâ de indiscretiune a usteni si mai departe pacienti'a onorabilei camere; — dupa-ce inse d'in acestu proieptu de adresa lipsesce unu pasu, care dupa modest'a mea parere intereséza prea d'aprope si intr'unu modu forte susceptibilu precum patri'a comune asiê si pre diferitele natiunitati locuitorie in patria, indemnati de amorea câtra patri'a nostra si in interesulu propriei nostre conservâri amu tienutu de una necesitate neincungiuravera a propasî cu amendamentulu ce indata se va ceti.

Eu si amicii mei du principi apartinemu acoloru a, cari respectéza integritatea patriei comuni, si dorescu cu anema sincera desvoltarea constitutiunii nostre comuni, si chiaru pentrucâ precum dîsei dorint'a mea principale este a nutri si desvoltâ pre base democratice victi'a constituionala a patriei nostre, detorint'a emanata d'in acêsta nesuintia a mea mi-a impusu a chiamâ atentiunea onorabilei camere a supr'a unei impregiurâri de una importautia mare.

Onor. camera! Nu-mi este scopulu a comentâ ar-

ticulu de lege, pentru egalitatea natiunale, creatu in dî-lele ultime ale dietei trecute, fie-mi inse iertatu a marturisi sinceru si cu franchetia, câ eu precum atunci asiê in presinte sum de acea credintia si convingere ferma, cumcâ onorabil'a camera n'a pronunciatu ultimatu in privint'a acêst'a, cu atâtu mai putînu nu, cu câtu ficecine s'au potutu convinge d'impreuna cu mine, câ acelu articlu de lege n'a indestulitu si n'a potutu indestuli pre-tinsiunile juste si ecuitabile ale diferiteloru natiunitati, acêst'a o dovedescu deshiaratiunile deputatiloru diferiteloru natiunitati, facute in 1868, o dovedescu momintele, ce se ivira de la crearea acelu astielu de lege in victi'a politica a diferiteloru natiunitati.

D'in acesta si mai multe cause esistinti noi dorimu ca art. XLIV. santionatu in 6. decemvre 1868 sê se sumita revisiunii, modificandu-se astu-felu, ca esistinti'a, limb'a si cultur'a nostra natiunale sê fie asecurate. — Nu preindemu noi nemicu ce ar' potè slabî sêu plane periclitâ esistinti'a nostra de statu si legatur'a acestui-a, pre-tindemu numai atâtu-a, ca noi ca vechii si daca vrê Ddieu vecinicii locuitori ai patriei acêstei-a, sê potemu traî in deplina egalitate, contielegere si pace cu tote natiunitatile acêstei patrie, — si chiaru d'in asta cauza amu dorî ca vointi'a nostra sê nu se intreprêteze réu, sê nu fimu suspitiunati atunci, candu voimu a ni asecurâ vietia si libertate. câ-ci fiint'a fâra libertate si vietia nu pote folosi neci sîe-si neci patriei sale.

Necesitatea resolvirei norocose a cestiunii natiunale s'a discutatu in destulu in mai multe diete, si dupa parerea mea nu mai este inderetru alta decâtu sincer'a buna vointia d'in tote partile, si nodulu gordeanu este deslegatu.

Sê nu ne amagimu, precum o spusera mai multi deputati in acêsta camera, câ suntemu 15 milioane maghiari, ma sê nu nesi poftimu acêst'a, ci sê ni dâmu atentiunea si vointi'a intr'acolo, ca cele 15 milioane de su coron'a st. Stefanu sê fie cetatieni deplinu indreptatîti si multiuniti!

Fie-mi permis a crede in urm'a celoru dîse, câ onorabil'a camera condusa de spiretulu sublimu alu contielegerii si fratietatii ni va procurâ, inca su decursulu dietei presinti, oca-siune legale pentru ca noi ca frati cu victi'a si drepturi egali sê fimu factorii desvoltarii constitunale a patriei nostre, ai reformariloru salutari pre base democratice, sê fimu factorii creării unui statu solidu despre care sê potemu dîce nec inferni praevalerunt a d'v'ersus eam! Si acêst'a o potemu ajunge forte usioru, déca ni vomu acoperî corpulu cumunu adeca patri'a cu scutulu ceu de feru alu pacii si contielegerii, déca vomu impartî drepturile constitunale fratiesee in mesur'a in care suportâmu sarcinele ei.

S'arctâmu Europei civilizate, câ onorabil'a camera nu intrebuintéza poterca, ce sortea i-o-a datu, pentru mediu-locirea unei bune-stâri aparute si pote nestabile, ci inainta seriosu cu tempulu, nelasandu inderetru ce-va reserva, care sê se pota intrebuintia candu-va spre daun'a patriei nostre comuni.

Premitiendu aceste, si recomandandu amendamentulu nostru atentiunii pretiuite si partenirei onorabilei camere, lu punu pre mes'a on. camere, avendu deplina sperantia, câ va avè resultatulu doritu.

Amendamentu.

Dupa alinea a patr'a sê se puna urmatori'a alinea:

„Intre cestiunile de mare insemnitate nu potemu trece cu vederea cestiunea de natiunitate, a carei fericita deslegare — dupa noi — este o conditiune de desvoltare morale, spirituale si materiale prin umare o conditiune de victi'a pentru patri'a intréga. In acêsta privintia diet'a trecuta a adusu o lege, si credemu câ tocmai d'in acêsta cauza sollicitudinea parintésca a Maiestatii Vostre a lasatu neatinsa acêsta cestiune in cuventulu de tronu. Dar' noi, Maiestate, nu potemu negâ, câ deslegarea precum s'a facutu ea n'a produsu multiamire la tote poporele tierci; deci noi in consciint'a ce avemu pentru fericirea patriei prin multiumirea toturoru pretensiuniloru legitime ale toturoru poporeloru, nu potemu privi deslegarea de definitiva, si pentru ceea ne dechiarâmu de apiecati a luâ acêsta cestiune — d'in initiativ'a nostra sêu a guvernulu Maiestatii vostre — la noua desbateru si a o deslegâ pre bas'a depline egale indreptatîri natiunali cu re-

cunoscerea existenței și a drepturilor nealienabili pentru toate națiunile țerei. Subscriși: adislașu Buteanu, Dr. Ios. Hodosiu, Ioanucă, Sig. Borlea, A. es. Romanu, Mir. Romanu, Aur. Maniu, Vin. Babesiu, G. Stratimiroviciu, V. Paulini-Totu, Ioanucă Uhlarik, Laz. Gruiescu, Ant. Konyoviciu, Ales. Mocioni, Ant. Mocioni, G. Mocioni, Lazaru Ionescu, Dum. Onuscu, Vas. Iurca, Petru Mihali, Alois. Ladu, Ios. Popu, Sig. Popoviciu.

Dr. Ios. Hodosiu. Onorabila camera! Înainte de a vorbi la meritul cestiunii de sub discuție, vreau să trag atențiunea camerei la o giurtare și rogu mai alesu atențiunea dlui președinte la această. Amendamentul care s'a pus pre mēsa și care e scrisu și de mine nu vre modificarea alineatului 4. d'in adresa, ci acela e o alineă de sine statoria; asiē dar' dlu Ferdinandu Zichy, care vorbi înaintea mea, n'avea să dīca că partinesce alineatulu 4. d'in adresa. pentru că acest'a nime nu l'a atacatu. Era ce se țiene de această asertiune a dlui Deák că, fiacare deputatu are dreptulu de a face și a propune camerei proiecte de legi: această n'avea la ce n'ose spune, pentru că o șieam cu totii; dar' dumnilui mai dīce, că n'ar' fi trebuit să se faca amendamentul aci, nu ne spune înse motivele că pentru ce n'a trebuit să se faca chiar aci; asiē m'a dispensatu și pre mine de a spune argumentele că pentru ce e chiaru aci loculu amendamentului, observu numai că noi chiar' in adresa, eu care vorbim cătra monarculu, trebuie să spunem care legi le aflăm defectuose, și că ne simțim aplecati la le îndreptă.

Dloru, io la amendamentul care s'a propus in caus'a nationale nu vorbescu d'in pruritu de nationalismu, io vorbescu d'in aceea convicțiune că întrebarea nationale inca nu e definitivu deslegata.

Insa-si legea asiē numita despre egalitatea nationale, art. 44. dela a. 1868 adusu in diet'a trecuta, nu tractēza despre egalitatea nationale, ci ea regulēza numa usulu diferitelor limbe in viēt'i publica. Si cumu lu regulēza? Asiē că limb'a natiunei magiare domnesce pretotindene, era limb'a celorlalte natiuni d'in țiera mai — sēu chiaru nicairi, nici macaru acolo unde aceste sunt pure și compacte sēu celu puțin in majoritate precumpenitoria.

Apoi singuru aceea dispuzetiune a legi pentru nationalitate, unde se dīce că toti locuitorii sēu tōte natiunile locuitorie in țiera constituiescu natiunea magiara un'a si nedespărțita — singuru această dispuzetiune dīcu, atātu este de revoltante și nedrepta, in cātu ori ce omu rationabilu și de bunu simțiu numai cu inima intristata și cu minte durerosă trebuie să se întorca de cătra acea lege. Asiē e domnilor, aceasta lege este acelu focu si acelu feru, despre care a dīsu marele dumniei vostre Séchenyi, că siliti pre celelalte natiuni a se magiarisă a se desnacionalisă. Si chiaru pentru aceea dloru, bine va fi a stinge acestu focu și a rumpe acestu feru (impresiune). Si legislatiunea o pote face această.

Dloru ce ati dīce dsvostă, ce ar' dīce Europ'a și tota lumea civilisată. dacă parlamentulu francesu într'o buna deminetia i-ar' veni voi'a a face o lege prin care se dīca: după ce in Europ'a tota, in tota lumea civilisată se vorbesce limb'a francesă, asiē tōte natiunile Europei, tōte natiunile lumii civilisate constituiescu natiunea francesă un'a si nedespărțita? Asiē dar' că ati ride, că tota lumea ar' ride. Dar' n domnilor, tota Europ'a, tota lumea s'ar' revoltă n contr'a francesiloru.

Noi înse, celelalte natiuni d'in această țiera, noi cari nu ne ținem de natiunea magiara, nu ne revoltăm in contr'a magiariloru cari au adusu acea lege in favorea loru și in detrimentulu nostru; noi vomu suferi. pentru că șieam inca a suferi; această purtare a noastră, vedeti, este multiamitoria; însu și dlu baronu Eötvös, ministrulu de culte și instructiune publica află multiamire in purtarea de pana acum a nationalitatiloru; dar' pentru aceea dloru, noi nu vomu încetă nici-odata de a ne pretinde drepturile nostre, acele drepturi cari ne asigură existenti'a noastră nationale. Si cumcă aceste drepturi nu ne sunt recunoscute și nu ne sunt ascurate se vede și d'in cuvintele dlui baronu Eötvös, care in suventarea sa dela 26. maiu a. c. a dīsu: „simțiescu in mine și sunt convinsu despre or care deputatu d'in această camera că este determinatu a da (va să dīca inca nu e data) fiacaru cetățianu locuitoriu in acesta patria tōte acele libertăți, cari sunt de lipsa pentru ca să se simtia tare legatu de patria.“

Si cari sunt, sēu care este această libertate? Cu buna sema nu aceea care o dă legea pentru nationalitati votata in sesiunea trecuta; cu buna sema nu aceea, ca in patria numa o natiune să aiba tōte drepturile, era celorlalte să nu posēda alta decâtu aceea ce le dă aceea natiune d'in gratia. Libertatea domnilor, numa acolo cunosc margini, unde unu individuu sēu o natiune taia in drepturile celui altu individuu sēu celorlalte natiuni. Libertatea dar', care legat are pe o natiune de patria sa, este libertatea nationale, și această pentru noi inca nu e recunoscuta cu atātu mai puțin asecurata. Io nu întielegu aci dloru, aceea libertate internatională care este sēu tre-

buc să fie între unu statuu și altu statuu; io întielegu aceea libertate nationale care, între marginile integrității teritoriale și unității politice a țerei, compete fiacarei natiunii deopotriva.

Dloru, însu-si dlu deputatu rānyi, in mai multi articli diurnalistici a sei, a recunoscutu că nu e periclitata și nu suferă unitatea țerei nimica prin aceea, dacă in parlamentu s'ar' vorbi in mai multe limbe, și ne-a avisatu la fericit'a Elvetia; ba n'ar' suferi nici atunci dacă la guvernulu țerei s'ar' scrie in mai multe limbe. — Si io asiē dīcu. Si natiunile țerei chiaru și in această ar' află o garantia a existenței loru nationali; asemene, dacă la numirea in oficiile publice s'ar' luă in considerare tōte natiunile locuitorie in țiera — dar' nu asiē precumu s'a facutu această cu numirile mai decurendu la curtea suprema și de casatiune, la tabl'a regesca și la alte tribunale.

De altmintere, și această o dīcu numa ca între parentesu, guvernulu asiē se vede că la numiri in oficiile publice nu caută multumirea diferitelor natiuni, ci, permiteti-mi să v'o spunu, urmēza politic'a isbandei.

Dloru, nu voiescu a ve demunstră că in această patria sunt și de jure și in fapta mai multe natiuni, numai atātu vreau să ve dīcu că diet'a d'in dī in dī face mai puțin pentru asecurarea existenței și drepturilor acestorua; încependu dela 1848, 1861, și pana in diu'a de astadi diet'a in această cestiune merge totu inderetru și nici-decum înainte, io asiē dori, ca pentru pacea între noiși pentru conservarea patriei chiaru, diet'a in cestiunea nationale să nu mērga mai multu inderetru, ci înainte — și totu înainte.

O observare dlui deputatu Smeskal și incheiu. Domnialu a dīsu că nu pote partini amendamentul pentru că nu pote voi ce-va ce periclitēza integritatea țerei. — Dar' cine o voiesce această? domnialu dacă ascultă cu atențiune cetirea amendamentului, potea vedē că chiar' in acelu amendamentu se ascutēza cu deosebire integritatea și unitatea politica a țerei.

Recomendu primirea amendamentului.

Lazaru Ionescu. Onorab. Camera! In urmaea detorinței mele ca deputatu, luandu-mi libertatea de a cere pre scurtu tempu atențiunea Onor. camerei, spre a potē însă motivele mele pentru spriginirea amendamentului, la adresa, facutu de condeputatul meu și amicu de principie Vasiliu Buteanu, ma nainte de tōte nu potu trece cu vederea a dechiară, că prin modest'a mea cuventare ce o facu d'in detorința neci decâtu n'am d'cugetu a me apucă de analizea sēu desbaterea teoretica a cestiunii de nationalitate atinsa in amendamentul propus, că-ce, — lasandu de o parte cumca cu ocașiunea desbateriloru speciale a supr'a adresei, una asemene discussiune și desvoltare a cestiunii, după a mea parere, nu ar' fi cu cale, și trecandu cu vederea că de si sunt voluminoase operatele și disertatiunile teoretice a supr'a acestei cestiuni, după pareerea mea de mare însemnătate, totu-si atunci, candu acesta cestiune se ivesce înaintea corpului legiuitoriu, are să fie deslegata ca tōte alte cestiuni prin acurat'a aplecare la viēt'i practica, d'in alte relatiuni nenumerate și anume d'in strins'a combinare a toturor institutiuniloru statului. — lasandu de o parte, dīcu tōte consideratiunile aceste, eu, inca și după convingerea mea politica, numai aceea deslegare a cestiunii de nationalitate o potu consideră de salutare și multumitoria, carea nu este urmarea și rezultatulu numai a vre unei idei purcese d'in o teoria abstracta, ci a libertății civile carea este conditiunea principala și temelulu fie carui statuu constituționalu bine organizatu, pentru că după opiniunea mea, numai legile și institutiunile basate pre adeverat'a libertate civila potu fi durabile și prin urmare secure, ori ce alta dispuzetiune pote fi mediulocu pentru cutare scopu secundariu, înse prin aceea deveratulu scopu nu se va ajunge neci odata.

Petrunsu și condusu de aceasta convicțiune, e lucru firescu că observările și dechiaratiunile directe și indirecte a mai multor oratori d'in drept'a camerei, ca totu atâte alusiuni relative la natiunile nemagiare pronunciate cu ocașiunea desbateriloru generale a supr'a adresei, au trebuit să descepte in mine serioasă și demna ingrigire, că-ce precandu una parte a celor oratori au crediutu că cestiunea nationalitatiloru acum și recunoscute prin lege o pote întrebuintă de argumentu ponderos in contr'a opuzetiunii afirmandu că pactulu de statuu cuprinsu in art. de lege XII. d'in an. 1867. este salutaru pentru interesele specifice magiare totu atunci cea alta parte crede că prin legea creată in diet'a trecuta cestiunea de nationalitate ar' fi pre deplinu și definitiv deslegata — ma d. dep. Bela Pertielu mai adause că decum a diet'a ar' merge in asta privintia și mai departe ar însemnă abdicatiune d'in partea natiunii magiare.

Se pote, onorab. camera, că eu, in urmarea acelei proclibectiuni firești purcese d'in fragilitatea omenesca, carea o nutrescu pentru natiunea mea, me affu dora in ratecire in ceea ce privește modalitatea de a se deslegă, după mine, cestiunea de nationali-

tate, dar' potu afirmă cu securitate că într'unu punctu nu ratecescu, și acestu-a e, că natiunea romana, ca atare neci odata nu pote impedece eluptarea autonomiei și independenței statului ungurescu, pentru că această nu o pretindu neci chiaru interesele sale bine întielese; — mai departe am firm'a convicțiune, că onorabili oratori d'in drept'a, cari credu, că natiunea magara prin pactulu d'in 1867 ar' fi desdaunata de tōte pagubele și scaderile cari le-au suferitu intru asecurarea poterii sale esterne și de statuu numai pentru parutulu lustru d'in lăintru aceea forte se insiela in calcululu loru, — că-ce una natiune, — numesca se aceea de una miie de ori „natiune politica“ — carea nu se pote radiemă cu tōta securitatea pre propria sa potere și carea libertatea sa de actiune au legatu-o de anumite conditiuni, aceea se pote bucură de supremația ce i-au daruitu pactulu sēu sortea, înse numai pana atunci, pana candu va implini acele conditiuni, sēu de potu să me esprimu și astfelu, pana candu poterea care i-au pus conditiunile nu va despune altmintrelea.

In numerulu acestor rēu calculatori însuși și pre d. dep. Eduardu Zsedényi (Pfanuschmiedt) pre carele de altmintre eu multu lu-stimezu pentru adanc'a sa sciint'a și cultura, — decum-va dsa prin alusiunea, după mine imparlamentare, relativa la agregatiunea (immultirea chimica a opuzetiunii, și fi întielesu pre deputatii nationali (nemagiari), cari se țien de opuzetiune. Acesta alusiune a dlui Zsedényi, după ce consciint'a de patriotu și demnitatea de deputatu nu me érta a presupune că aceea ar' gasi resunctu in camera, și după ce la aceea respunse la loculu sēu d. dep. Emericu Ivanc'a, nu o țien demna de respingere, ci onorab. d. deputatu mi-va permite ca spre orientare pentru viitoriu să mi ieu libertatea a spune, că eu însu-mi inca me țien de opuzetiune, dar' nu cu intentiunea de restorare apostrofata de dsa, sēu dora ca prin caderea natiunii magiare să ajutu la redicarea natiunii mele, ci ca pre cale constituționala și cu arme legale să luptu ca unu ostasiu gregariu pentru întemeierea unui organismu de statuu mai bunu, mai securu și purcesu d'in legile fundamentali ale patriei, și ca totodata cātu pentru reformele interne să dau votulu meu pentru tōte acele legi liberale, cari după convicțiunea mea voru fi in totu casulu aperte de acesta parte (opuzetiune) și prin cari voi potē ajută ca și natiunea mea să ajunga odata la limanulu unui viitoriu mai bunu.

Am crediutu, onorab. Camera a fi necesaria amintirea in generalitate acestor mominte și acum permiteti-mi dloru, ca să propunu pre scurtu motivarea mai strinsa a amendamentului.

Emendamentul propus purcede d'in punctulu de manecare, că de ora ce art. de lege creatu in sesiunea trecuta pentru deslegarea cestiunii de nationalitate, atātu după basea cātu și după dreptiunea lui nu multumesce nationalitățile nemagiare d'in această patria neci resfira ingrigirile lor, deci a tielulu cestiunatu să se schimbe pre nou'a base aretata in emendamentu si ca atare n adresa c me-rei să se numere între cestiunile principale și momentose a le sesiunii presinte.

Eu nu numai că primescu acestu punctu de manecare, ci totodata adaugu d'in parte-mi, că nationalitățile de ar' staru ori și cum a desvoltă mai de parte acesta lege intru interesulu loru, ba, mai puțin dīcu, a o aplecă in viēt'i practica, nu o potu face cu folos și rezultatu bunu d'in cauza că leg a amintita este defectuosa, că-ce după pareerea și modestele mele concepte juridice legea carea imparte drepturi ori la individi ori la clase de poporu — neci amintindu despre natiune — numai intru atāt'a o potu consideră de lege adevrata încātu această asecureza totodata pre celu in reptatitu că dinsulu pote practică neturburatu de volnicia altei persone și se pote bucură necondiunatu de drepturile și libertățile ce i sa ugar nstatu prin lege, sēu cu alte cuvinte dacă dreptulu respectivu respunde s oblegamentulu recerutu această e conditiunea fără de carea eu, celu puțin, neci nu-mi potu intipui dreptulu și libertatea. Acum de vomu luă la cercetare acurata legea de nationalitate mai adese ori amintita d'in punctu de vederea usului limbei, — că-ce alta ce-va neci că se cuprinde într'insa, — e cu nepotintia ca să nu ne convingem indata, că precandu prin unii paragrafi ai acelei legi se dau nescari drepturi forte restrinse și nu natiuniloru ci numai unor individi d'in natiune, atunci prin alti paragrafi ai acelei-a-si legi chiaru și aceste neînsemnate drepturi se facu aternorie de la o conditiune numai într'unu statuu burocraticu justificabila, aceea se léga de capacitatea sēu, ceea ce e totu un'a — de bunu placulu oficialiloru subalterni.

Domnii mei, această e lege, pentru că au creatu o corpulu legiuitoriu alu patriei nostre și eu o respectezu, dar' ca deputatu sunt nevoitu a dechiară că aceea

nu e drepta si că neci d' cătu nu se pote uni cu conceptulu dreptului si alu libertății civile pentru că de si recunosc u, precum trebeu s' recunoscă totu patriotulu, că atătu individii cătu si natiunitatile sunt îndetorate a supune interesele sale proprie intereselor vitale, d'cu vitale, ale statului, aceea inse nu voiu recunosc neci odata că statulu purced cu scopu si d'upa dr p'tate atunci candu interesele poporeloru statului sub pretestu de administratiune mai repede a dreptății o supune intereselor unui eregatoriu fie acelu-a alesu s'eu numitu de guvernulu, si pretindu de la legelatiunea Ungariei, ca atunci candu cere, si cu dreptu, de la poporele țerei tote acele sacrificii cari sunt necesare spre sustinerea si asecurarea statului, totodata pretinsiunile cele drepte si cuvincioase a le aceluor popore si drepturile oru s' le asecureze prin lege precisa.

Nu voiu s' tragu atentiunea camerei si la alte scaderi a le legii de natiunitate, pentru că singura scaderia indegitata inca este de ajunsu, — celu putinu spre justificarea mea, — ca eu s' mi plinescu detorintia de deputatu, rogandu — spre inchiare — pre onorab. Camera ca s' binevoiesca a primi emendamentulu propusu, ca astfelu s' potemu spera cumca legea de natiunitate se va modifica inca in asta sesiune pre base mai drepte si mai conforma cu libertatea civila spre multumirea deplina a tuturoru poporeloru d'in țiera.

Sigismundu Borlea. Onorabila camera! Eu asiè credu, că diet'a indata-ce s'au convinsu cumcă vre una lege adusa de ea nu numai nu indestulesce pre una parte mai mare a locuitoriloru țerei ci intempina resensulu aceluor-a, este detoria a modifica legea aceea estu-modu ca locuitorii s' fie multiamiti cu ea, — eu inse asiè credu că majoritatea camerei este convinsa despre aceea, că legea de natiunitate adusa in diet'a trecuta nu numai n'a indestulitu pre natiunile nemagiare care formăza majoritatea in țiera, dara acele nutrescu antipatia in privint'a ei, — că-ci scimu cumcă opiniunea publica se manifesta prin presa si municipie, scimu inse si aceea, că nu numai folcle d'in Ungari'a ci mai tote d'in imperiulu austriacu s'au dechiaratu contra acestei legi si au condamnatu-o scimu si aceea că in adunările comitatense pre totu indene unde numai acesta lege s'au publicatu romanii s'au dechiaratu cu franshetia contra ei, cu tote că dnulu deputatu Perczel in septeman'a trecuta a laudatu-o multu, d'icnadu, că n'are pareche in Europ'a intrega, asiè este, si eu d'icu, că n'are pareche, si mai adaugu, că nu dorrescu s' aiba, deci in vorbe ne intrunimu, diferimu inse intru intepretarea lor, altcum ca si acei putieni cari inca nu s'au convinsu s' se convinga deplinu, că legea acest'a nu indestulesce si nu pote indestuli pre natiunile nemagiare, existe unu modu forte simplu adeca guvernulu s' conchiamu pre tote natiunile nemagiare la congresu numai pentru ca s' se pronuncie in privint'a acestei legi, si eu promitu solenelu, că la casu candu congresele se voru dechiară pentru acesta lege, eu d'in partea mea neci candu nu-mi voiu redica cuventulu contra ei.

Ce s'atinge de oservatiunea facuta de dnulu deputatu Zmeskal in contra cuventulu natiune, insemnu numai atătu-a, că ar' trebui s' se scia cumcă legea aceea precum si articolulu ei prin care suntemu decretati magiari, nu s'au creatu cu invoirea nostra ci contra vointiei nostre, aceea inse o va sci si dnialui că nu numai natiunile ci si individii manati cu fortia unde-va, nesuescu totu-de-un'a a scapă d'acolo, ba potu d'ice, că de s'ar' potè ca omii s' intre viui in paradisu, si de-cum-va cine-va i ar' intruduce cu fortia, dieu, si d'acolo ar' nisui a fugi, numai pentracă fure intrudusi cu fortia.

Dupa-ce inse insu-si on. deputatu Franc. Deacu de chiară că nu este contra presintării unui proieptu de lege pentru revisiunea acestei legi, si apoi pre bas'a acest'a s' se modifice, (Strigari: nu e se modifice, ci s' se pertrateze!) apoi bine s' se pertrateze, acest'a inse dupa parerea mea este totu un'a, pentru că este prea naturalu, că de-cum-va vremu s' modifcăm u na lege, trebeu mai nainte a se pertrata proieptulu susteneru in privint'a acest'a si numai dup'aceea a se face modificarea (strig: nu, nu) eu estu-modu intielesu cuvintele deputatulu Franciscu Deacu, si alcum neci nu se potu intepretă.

Si estu-modu fiindu dovedita deplinu si nenegata d'in partea nimenui necesitatea d'a sumite revisiunii legea pentru natiunitate, nu afu caus'a pentru care s' nu se amintesca acest'a si in adresa, cu atătu maivertosu, cu cătu acest'a ar' servi spre leniscirea natiuniloru nemagiare. Oportunitatea a figuratu in camer'a acest'a ca unu argumentu principalu, deci eu d'in punctulu de vedere alu oportunității afu a fi forte necesaria, pentru leniscirea natiuniloru nemagiare, acceptarea emendamentulu facutu de noi, dreptu aceea partenindu-lu, lu recumendu atentiunii on. camere.

Ionu Cucu presinta urmatoriulu

Amendamentu.

Dupa alinea a patr'a s' se puna urmatori'a alinea:

„Astfelu de obieptu momentosu tienemu cestiu-

nea uniunei Tranniei cu Ungari'a. a carei deslegare asiè precum s'a facutu ea in dieta trecuta dupa manifestatiunile d'in mai multe parti si mai alesu d'in partea municipieloru si cercuiloru de alegere d'in Transilvani'a, inca n'o potemu privi de multiamitoria. Este nenegabilu Maiestate, că legile, despre uniune, ori cătu ar' fi pote de neatacabili in forma, ele inse in fondu atingu esistint'a unei țiere precum si cele mai vitali interese ale poporeloru acelei-a, fără ca majoritatea precumpentoria si cea mai naturala a aceluor popore s' fia participatu la aducearea lor conformu intereselor sale, pre bas'a democratiei si pre bas'a principiulu de dreptate, fara de care — asiè credemu — că este imposibile de a se intemeia o stare juridico-publica secura si durabile; nu se pote trece apoi cu vederea neci aceea că natiunea romana d'in Trannia, inca inainte de a se restitui constitutiunea nostra, de si nu dupa spiritulu acestei constitutiuni, dar' ea in fakta intrase in vietia că factoru publicu de statu; dreptu aceea nu pregetăm u a dechiară că suntemu aplecati s'eu la propunerea guvernulu Maiestatii Vostre s'eu d'in initiativ'a nostra — a crea unu articlu nou de lege, prin care, luandu in considerare interesele vitali si pretensiunile legali ale tuturoru locuitoriloru Transilvaniei si mai alesu ale romaniloru, uniunea intre aceste doue țiere surori s' se bazeze pe fundamentulu securu alu dreptatii eterne.“ Subscrisi: Ioanu Cucu, Dr. Ios. Hodosiu, Sig. Borlea, Ales. Romanu, Mir. Romanu, Laz. Ionescu, Dum. Ionescu, Vin. Babesiu, Ales. Mocioni, Ant. Mocioni, G. Mocioni, Alois. Vladu, Lad. Buteanu, Laz. Gruiescu, Sig. Popoviciu, Vas'lie Iurca.

Dr. Jos. Hodosiu. Onor. camera! Amu avutu ocaziune a vorbi mai de multe-ori in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a. In asta cestiune s'a facutu si amendamentulu de sub discusiune.

Io nu vreu a repeti tote acele căte amu d'isu in privint'a acest'a in sesiunea dietei trecute. Nu vreu a ve mai nară acele relatii de dreptu publicu care au esistatu si mai esistu inca intre Ungari'a si Transilvani'a, s'eu mai bine intre acest'a si intre cas'a domnit'oria. Atătu inse nu potu s' nu ve spunu că santiunea pragmatica pentru Transilvani'a ca atare, nici prin art. VII. de la a. 1848. d'in Posionu, nici prin art. I. de la 1848. d'in Clusiu, nici prin art. 43. de la 1868. de aici d'in Pest'a, si cu unu e-ventu nici prin vre-o alta lege de uniune si nici prin vre-unu altu articlu de lege a Transilvaniei nu e stersa; prin urmare intre Transilvani'a si marele ei principe stă si asta-di inca totu aceea-si relatie care este intre Ungari'a si regele ei.

Dar' nu voiu discurge neci despre legile de uniune; nu le voiu atacă neci in forma neci in materia, de ar' fi ele inca pre odata atătu de defectuose pre cătu ele intr' adveru sunt. Me voiu restringe pre scurtu la motivele amendamentulu.

Romanii d'in Transilvani'a n'au voitu s' participe la alegerile de deputati pentru acesta dieta. Pentru ce? pentru că nu sunt multiamiti cu deslegarea s'eu mai bine cu decretarea unilaterale a uniunei, precum s'a facutu ea la 1848. si mai tardiu la an. 1868, in ultimele d'ile ale sesiunii trecute, candu nu vorati nici macaru s' ascultati pre deputatii romani ardeleni; prin urmare, pentru că acea lege s'eu acele legi s'a adusu, fără ca romanii d'in Ardelu, si preste totu marea majoritate a poporeloru Transilvaniei, s' fia participatu s'eu s' fi potutu participa la crearea lor; si pentru că prin acele legi nu s'a decretatu uniune ci fusiune, ceea ce romanii d'in Transilvani'a cu atătu mai pucinu potu s' o voiesca, cu cătu e lucru sciutu că natiunea romana d'in Transilvani'a s'a recunoscutu prin acte publice de statu de factoru politicu alu țierei.

Aceste dloru, sunt fapte cari nu se potu ignora.

Dar' se luăm u lucrulu de alta parte.

Atătu in cuventulu de tron, cătu si in tote proieptele de adresa, in celu alu dreptei, in celu alu stangei si in cela alu stangei estreme — in tote se accentuza pacea, sustinerea pazei. Care pace o intielegeti domnia v'ost'ra cari ati facutu aceste adrese, s'eu ati compusu acelu cuventu de tron? Cu buna s'ema pacea esterna. Si eca nici unulu nu v'ati adusu aminte de pacea interna, macaru inainte-si mai pre susu de cătu tote de acest'a ave mu lipsa. Si este ore in intrulu țierei, in intrulu monarchiei n'ost're pace? Ba. Nu e pace nici intre poporele d'incolo de Lait'a, nici intre poporele d'inc'oce de Lait'a, si nici d'incolo si nici d'inc'oce de delulu Craiului.

D'incolo de Lait'a Boemii si ceialalti slavi sunt in grigiti de dominatiunea elementulu germanu care se si lesce ai germanisă, si care si-a rezervatu tote drepturile si tote libertățile, si astfelu asupresce pe totu ce nu-i elementu germanu. D'inc'oce de Lait'a se plangu romanii, serbii si ceialalti in contra predominatiunii elementulu magiaru, si-si reclama drepturile natiunali, drepturi neprescriptibili, si ceru cu tota ocaziunea a li se asecură esistint'a natiunale.

D'incolo de Lait'a Boemii si altii pretindu autonomi'a țierei lor; d'inc'oce de Lait'a pretindu asemene ardelenii.

D'incolo de Lait'a Boemii si altii nu sunt multiamiti cu institutiunea delegatiuniloru; d'inc'oce de Lait'a magiarii, s'eu celu pucinu mare parte a lor, inca nu sunt multiamiti cu acea institutiune; apoi romanii, serbii si pote si croatii, contrari ai dualismulu, nu potu fi amici ai delegatiuniloru.

D'incolo de Lait'a atăte cestiuni pendentu sunt cari potu turbură pacea interna, căte sunt si d'inc'oce de Lait'a.

Si io domniloru inca nici impacuirea cu Croati'a nu o consideru atătu de perfecta si de stabila in cătu s'eu nu se pota clatină s'eu la o cestiune s'eu la alta. Acolo e cestiunea Fiumei si a Dalmatiei, si a confiniiloru militari. Pote Ungari'a va voi a le stringe aceste la sine multu mai tare de cumu s'ar' potè invoi Croati'a; s'eu pote cei d'incolo de Lait'a nu voru voi nici-o uniune a Dalmatiei cu Croati'a, cu atătu mai pucinu cu Ungari'a. Eca cestiuni ce tienu inimele intr'o continua agitatiune, si mintile in perpetua fermentatiune.

Apoi Transilvani'a? Acesta țiera atătu de maltratata, n'are nici Fiume. nici Dalmati'a, nici confinii militari; dar' are unu dreptu, care nu va incetă nici-odata de a lu reclamá. si acestu-a este dreptulu de autonomie; are fatia cu Ungari'a chiar' asiè dreptu ca si Croati'a.

Acestu dreptu trebeu regulatu, si amendamentulu nostru n'are alta de scopu.

In interesulu pazei interne domniloru, si in interesulu multiamirei ardeleniloru si a n'ost'ra a tuturoru, ve recomendu primirea amendamentulu.

Mai vorbescu in caus'a natiunale: V. Babesiu, Fr. Deacu, P. Niari, s. a. Cuventările le vomu publică.

Romani'a.

Ministeriulu a prezentatu in desbaterea camerei unu proiectu de lege pentru modificarea armelor țierei. Motivele in spriginulu acestoru modificări sunt parte d'in respectulu istoricu, parte d'in alu artei eraldice. Noulu proiectu intrunesce pre langa acestea insemnate imbunetări estetice.

Dupa noulu proiectu se aducu modificări interne si esterne. Scutul cu smaltele si sectiunile sale a priimitu modificări estetice si corectiuni eraldice insemnate. Armele esterne, timbrulu, suportatorii, tenantii, banierele, cordelierele, asiedierea deviziei si a ornamentelor de demnitate, au priimitu si ele imbunetări. Femea de la suportu a fostu inlocuita de unu alu doilea leu, si in locul despusetiuniloru opuse in cele patru sectiuni ale scutulu, a zimbrului si vulturulu, s'au despusu mai in conformitate cu preceptele eraldice, pre linia orizontale in sectiunile superioare: Vulturulu cu crucea in gura alu Munteniei si Zimbrulu cu steu'a in frunte alu Moldovei. Era in cele doue sectiuni inferioare, langa leulu Craiovei, si la drept'a cei doi delfini ai Moldovei amintindu posesiunea Mării Negre. Lun'a si Sorele d'in scutul vechiu nu s'au postratu in scutul nou, de si justifică acesta omisiune consideratiuni estetice; si cătu pentru luna si consideratiuni de prejudetie, noi totu-si o regretăm u, că-ci ele constituiau armari'a nostra de pretentiu ne impreuna cu leulu dacicu. Pote că in scutul vechiu acestea constituiau armele a enquerre, cumu se d'ice in eraldica pentru armele ce au trebuintia de esplicatiune, nafiendu dupa preceptele artei, totu-si d'in cauza că suntu comune Ardealulu, amu fi doritu conservatiunea lor.

In noulu scutu armele de Hohenzolern conserva mai totu aceea si pusetiune ca in scutul monetelor nostre de arama. In privint'a celor doi lei d'in armele esteriore amu avè de observatu, că deca ne impacăm u multu cu suspresiunea femeii Daci'a felix, de pe medalie noi amu fi doritu representarea primei verste a țierei, a Daciei, prin unulu d'in acei dragoni s'eu baluri ce insociau ostirile dacice, cum i deseriu scriitorii si cum se vedu pre insa-si column'a lui Traianu. Leulu remasu atunci ar' representă mai bine prim'a restauratiune a romaniloru in Imperiulu Romano-Bulgaru.

Ne impacăm u multu cu revenirea la Vulturulu cu crucea in gura traditiunulu alu Munteniloru, că-ci elu represinta mai bine restauratiunea a dou'a su Radu Negru.

In curendu camer'a urmèza a se ocupă cu desbaterea acestei legi, care se asc'pta cu urgentia, d'in caus'a baterei monedei. (Adun. Nat.)

Proiectu de lege pentru organisarea teatrulu natiunali

CAPITOLULU I.

De libertatea teatreloru.

§. 1. Veri ce pers'ona intru cătu n'ar fi lovita de o ne-capacitate legale, sentintia ifamante etc. pote formă trupa teatrale, deschide sale de spectecole si a da representatiuni, cu conditiune s'eu presinto prealabilu autorițățiloru Municipale unde voiesce s'eu deschida sale de spectacole, certificate relative la bun'a conditiunare a salei de spectacolu.

CAPITOLULU II.

§. 2. Se infint'za in Bucuresci o directiuni generala teatreloru subventiunata de Statu. Acesta directiune va fi ajuta in exercitiulu atributiuniloru sale de cătra unu con-

CAPITOLU V.

Scen'a si personalulu scenei.

§. 20. Personalulu scenei d'in Bucuresci si Iasi se compune:

- a) D'in actori si actoresc platite de Statu.
- b) D'in actori, actoresc, coristi platiti d'in recetele serale. —

§. 21. Actori platiti de Statu voru fi:

A. In Bucuresci.

1. Unu singuru artistu numitu rolu apogeu.
2. Patru role prime, barbati.
3. Trei roluri prime, femei.
4. Patru roluri secundarie (barbati si femei).

B. In Iasi.

- Trei roluri prime, barbati.
Doue roluri primari, femei
Trei, secundarie (barbati si femei).

§. 22. Rolurile d'alu treilea ordinu si mai josu se voru recruta d'inte actorii actuali dupa ce se voru alege rolurile I-ii si alu 2 cu preferintia d'inte elevii scolei.

Rolurile acestea se platescu d'in recetele serali, er' elevii d'in scola numai pre timpul stagiunii voru primi o diurna d'in Bugetulu trupei.

§. 22. Bursele la actori se dau prin concursu, dupa unu regulamentu, ce se va stabili de Directiunea generala.

Burs'a rolului apogeu nu se da prin concursu, ci de comisiunea teatreloru prin majoritatea voturilor, si publicarea resolutiunei motivata, in foiele oficiale.

Concursulu pentru bursele vacante, se va publica in Monitoru, cu doue lune inainte de diu'a ficsata, pentru tineria concursului.

§. 24. Nu se facu promovari de la o ordine inferioara la un'a superioara; inse candu dupa publicarea in regula a concursului pentru o bursa vacanta de clas'a I nu se voru afla concurenti, se va potè promovà la ace'a bursa, unulu d'inte artistii d'in rolulu imediatu inferioru, cu conditiune:

a) Sè debute intr'o piesa ce li va insemna Comisiunea teatrului, intr'unu primu rolu si sè aiba la dou representatiuni; agradamentulu publicului.

b) Definitiv'a promotiune nu-o dobandesce decâtu intrunindu in favorea sa 2 treimi d'in voturile Membriloru Consiliului teatrului complectatu cu profesorii de musica si declamatiuni ai scolei.

(Va urmà.)

VARIETATI.

* * Princip. de corona Rudolffu facu in 8. maiu una excursiune la Bud'a-vechia spre a visita remasitiile cetatii romane candu-va infioritoria Aquincum. In curtea mormariului Leopoldu Hoffmanu i s'a aretatu unu sarcofagu desgropatu pre la anulu 1814, cu inscriptiunea urmatoria:

D M

C·POLLIO· C· FILIO· DOMO· COL· AEL· MVRSA· MARTIANO· VET· LEC· II· AD· EXCA· QVI· VIX· AN· LX· CC· POLI· MARIN· IANUS· E· MARCELLINA· E· MARTINA· FILI· EHEREDES· PATRI· PISSIMO· F· C·

(s)

Pre de laturi se vedu doui genti aripati tienendu-si in diosu faiele. Ajungundu la Königsberg (aprope de Bud'a-vechia) i s'a aretatu locul unde erà situatu amfiteatrulu romanu, urmele rondului grandiosu inca se potu oservà bine. Centrulu amfiteatrului adi e ocupatu de gradene cu legume. Trecundu pre insul'a fabricei de nâi princ. amirâ remasitiile scaldeloru romane.

* * Congresulu nationalu serbescu berberescu se va conchiamà pre 13. iuniu la Carlovietu.

* * Ministeriulu austriacu — spune „Haz.“, adresâ locutientiei dalmatiane unu rescriptu contr'a agitaciuniloru pentru anesarea Dalmatiei câtra Ungari'a. Locutientia indrumâ pre capitani districtuali a procede câtu mai strictu contr'a agitatoriloru filo-magiari. Acést'a, firesce, nu vine bine la socotél'a magiariloru. Inse n'ai ce face.

Sciri electrice.

Berolinu, 1. iuniu. „Kreutz-Ztg.“ de adi vorbindu despre alegerile d'in Franci'a, dice, câ rezultulu alegeriloru intaresce pre imperiulu in politic'a sa interna, si nu suferè indoiéla, câ Franci'a dorese pace.

Madridu, 2. iuniu. Cortesulu respinse cu 173 contra 56 voturi amendamentulu lui Garido, relativu la reducerea armatei. Primu dechiara, câ reducerea e imposibile d'in caus'a conjuraciuniloru carlistice si isabelitice si anume generalii isabelisti sunt de temutu, era carlistii nu paru a fi asiè de periculosi.

siliulu sèu Comitetu alu teatreloru, compusu d'in patru membri, sub presiedintia directorului generalu.

§. 3. S. numescu, dupa recomandatiunea Ministeriului Instructiunei publice, membri ai Consiliului teatrulu d'inte persoanele distinse prin lucràrile loru literarie sèu artistice, cu escludere Artistii actori.

Se potu numi in comitetulu teatrului si artistii actori candu ei voru fi parasitu scen'a.

§. 4. Facu parte d'in Consiliulu teatrului in casurile speciale ce va aretà legea, profesorii scoleloru de musica si declaratiune, actorulu Apogeu si actorii de primulu rolu.

§. 5. Directorulu generale se numesce de câtra Dominitoru, dupa presintatiunea Ministrului Instructiunei publice.

§. 6. Tributele directorului generalu sunt cele urmatoarie:

a) Priveghiarea generale a totoruru teatreloru spectacoleloru artistice subventiunate d'in Romani'a.

b) Administratiunea si conducerea trupeloru nationale d'in Bucuresci si Iasi, si a scoleloru loru.

c) Staruintia pentru infiorirea literaturii a artei dramatice prin tôte midilocele ce ea le va gasi mai nimerite.

§. 7. Pentru indeplinirea indetoririloru sale in Iasi, Directiunea generala a teatreloru este ajutata acolo de unu Comitetu compusu d'in 2 membri, su presiedintia primariului.

§. 8. Directiunea teatrale, corespunde d'adrechtulu cu tote autoritatile administrative d'in tiera in ceea ce privece misiunea sa.

§. 9. Directiunea primesce d'adrechtulu petitiuni si or ce acte de la particulari, relative la atributiunile sale.

§. 10. Bugetulu cancelariei directiunei generale, alu teatreloru si alu scoleloru sale se proiecteaza de câtra Directiunea generala si se comunica ministeriului Culteloru spre a fi presintatu d'in parte iuaintea corpuriloru legiutorie.

§. 11. Directiunea generala are dreptulu d'a mandà directu, in limitele creditelor acordate si conformu legiloru de Comtabilitate.

§. 12. In tote cestiunile relative la arte si litigiu, Directorele generale, va luà totu d'un'a avisulu consiliului teatrale, er' in cestiunile de pura administratiune si de bugetu, va potè lucrà singuru.

CAPITOLUL III.

Scòla si scen'a.

§. 13. Teatrele d'in Bucuresci si Iasi se declara scole Nationale Dramatice

§. 14. Aceste teatre-scole voru intruni studiulu teoreticu si practiculu alu scenei.

Actualele conservatorii de Musica si declamatiune d'in Bucuresci si Iasi se alipescu la teatrele-scole respective, formandu cu ele un'a si aceea-si institutiune.

§. 15. Teatrele Nationale d'in Bucuresci si Iasi incezeza de a se mai da in intreprima particulara.

Ele se administreza in marginile prezentei legi si a bugetului anuale de câtra Directiunea generala a teatreloru sub controlulu supremu alu Ministrului Instructiunei publice.

Consiliulu permanentu alu scoleloru nu mai are nici unu amestecu intr'aceste scole.

CAPITOLU IV.

Scòla.

§. 16. Scolele de musica si de declamatiune alipite la teatrele d'in Bucuresci de Iasi au de misiune de a indiestrà scen'a Romana si Orchestra cu artisti Romani.

Aceste scole voru cuprinde urmatoriele invetiaturi:

a) Declamatiunea seria si comica, cu mimic'a respectiva.

b) Archeologi'a scenica

c) Corografi'a

d) Estetic'a

e) Desemnulu relativu la scena.

f) Literatur'a si Istori'a literaturii dramatice si in parte istori'a scenei.

g) Music'a vocale: bell-canto, doue clase pentru barbati si fete, separate.

h) Vior'a

i) instrumente de basu:

j) instrumente de lemnu

k) instrumentele de alama.

§. 17. Unu regulamentu speciale, formatu de Directiunea generala a teatreloru, impreuna cu comitetulu, va regulà totu ce privece organizatiunea si administratiunea acestoru scole.

§. 18. Artistulu apogeu si artistii de primu rolu (barbati si femei) suntu obligatoriu profesori ai scolei.

§. 19. Maestrii de instrumente d'in scola suntu asemenea obligati d'a functiunà in orchestra la representàrile Romane, fie-care in specialitatea sa.

Florentia, 3. iun. Camer'a in siedintia sa de eri primu motiunea lui Boughis: Investigatiunea parlamentara in caus'a manipularii tabacului sè se amane ocaionalmente pana atunci candu camer'a va fi avendu acuse formale in privintia acést'a.

Madridu, 3. iun. Proieptulu de constitutiune s'a primitu cu 214 contr'a 55 voturi. Se afirma, câ constitutiunea votata se va publica dominee'a (6 iuniu.)

Viena, 3. iun. Adunarea generala a societatii cãliloru ferate de statu a staveritu 27 1/2 franci dreptu dividenda pre 1868, si estu-modu cuponele d'in juliu computandu-se si dividendele voru fi a se in schimbà cu 40 franci. Adunarea generala aprobâ in schimbarea drepturiloru fundamentali ale Creditului mobilariu cu 2 milioane franci, si impoteresce directiunea spre a continua in schimbarea drepturiloru fundamentali prin actiile predande fundatoriloru in valoare alpariale. Aprobâ mai departe esmiterea a 49,600 esemplarie de obligatiuni, ce sunt a se intrebuintia spre indeplinirea edificãriloru de la liniile ferate. Pentru directiune s'au alesu de nou: Breda, Seeckenren si Laguerrière; membri noui s'au alesu: Hartig si Salvador.

Berolinu, 3. iun. Deschiderea solemnã a parlamentului vamale s'a intemplat adu. Cuventulu de tronu rostitu cu ocaziunea acést'a dechiara, câ prin intruducerea neamanata a legelativei renunntii vamali in partea hamburgiana precum si in unele pârti ale teritoriului prusescu, delinierea teritoriului vamale in venitoriului celu mai d'aprope se pote considerà terminata. Cuventulu de tronu enumera proieptele ce se voru susterne parlamentului. — Proiepte mai noue sunt: lege noua pentru reuniunea vamale, proieptu in caus'a dârii de sacharu, urcarea mai multoru positiuni vamale, si mai multe conventiuni comerciali. Se amintesce inca in cuventulu de tronu intruducerea sporiiloru principali vamali, trebuintiose spre acoperirea deficitului ce se aréta in economi'a statului; speréza cu securitate, câ pertratãrile voru fi inspirate de comunitatea Intereselor.

Berolinu, 3. iun. Parlamentulu federale a primitu definitiv conventiunea de Baden pentru liberã emigrare a soldatiloru. Benningsen saluta cu bucuria conventiunea, ca pre una ce dà dovedi despre spiritulu nationalu a princ. Baden; speréza câ pasiulu resolutu alu princ. Baden va confirmà elemintele nationali si in statele sudice.

Zagrabia, 3. iun. Intr'unu satu aprope de Varasdinu (Novarcs?) s'au intemplat unu conflictu intre soldati si tierani, doi omoriti, maî multi vulnerati. Caus'a conflictului inca nu este canoscuta.

Sabiu, 4. iun. Representatiunea urbana de aici a respinsu provocarea comitetului sasescu d'a alege barbati de ineredere in comisiunea conscrieriloru electorali, pentru esecutarea statutului organieu provisoriu.

Florentia, 4. iuniu. Foi'a oficiala publica conventiunea inchiata intre Austri'a si Itali'a relativu la estradarea criminalistiloru. Regele Bavariei s'a decoratu cu ordulu a nunciata.

Parisu, 4. iuliu. Foiele of. demintiescu scirile despre susceperea relatiuniloru inre Franci'a si Mesieu.

Madridu, 4. iuniu. Suscrierea constitutiunii prin deputati se continua. Cluburile republicaniloru amenentia cu eschiderea membriloru, cari suscriu constitutiunea. Uniunea liberala a detiermuru a sprigini pre ministeriulu celu nou.

Berolinu, 4. iuniu. Parlamentulu vamale si-a alesu presiedinte pre Simsonu, era vice-presiedinti: pre princ. Hohenlohe si arcidusele de Ujestu. — Principele Hohenlohe primu alegerea, dicundu, câ re alegerea luindreptatesce, d'a cercà motivulu increderii parlamentului vamale in activitatea sa manifestata afara de adunare acést'a. Increderea data i va insulà curagiulu d'a perseverà in nesuintiele sale indreptate spre contielegerea, impaciuirea si concordia semintieloru germane. (Aplause viue.)

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALEXANDRU ROMANU.